Proceedings of International Educators Conference
Hosted online from Rome, Italy.
Date: 25th January, 2023
ISSN: 2835-396X **Website:** econferenceseries.com

E- Conference Series
Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings
E- CONFERENCE SERIES

DINIY EKSTREMIZM VA UNING ZARARLI OQIBATLARI

Xodjayeva Dilorom Yunusovna
Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti
Ma’naviyat asoslari va huquq ta’limi kafedrasi dotsenti, f. f.n.

Annotatsiya:
Ushbu maqolada ta’lim tizimida yoshlarni diniy ekstremizmning salbiy ta’siridan himoya qilishga alohida e’tibor berilayotganligi asoslab berilgan. Ayniqsa “Ma’naviyatshunoslik”, “Milliy g‘oya tarixi va nazaryasi”, “O‘zbekistonning eng yangi tarixi”, “O‘zbekistonda demokratik jamiyat qurish nazariyasi” kabi ijtimoiy gumanitar fanlarni o‘qitishda islom dinining ta’lim tarbiyaviy ahamiyatini, diniy ekstremizmning zararli oqibatlarini, ulardan himoyalanish yo‘llarini yoshlar ongi va qalbiga yetkazishga, ularda mafkuraviy immunitetni shakllantirish masalasi ochib berilgan.

Kalit so‘zlar: Globallashuv, diniy konfessiyalar, diniy ekstrimizm, ma’rifatparvar din, ekstrimizmning zararli oqibatlari.

Oliy ta’lim tizimida yoshlarni diniy ekstremizmning salbiy ta’siridan himoya qilishga alohida e’tibor berilmoqda. Ayniqsa “Ma’naviyatshunoslik”, “Milliy g‘oya tarixi va nazaryasi”, “O‘zbekistonning eng yangi tarixi”, “O‘zbekistonda demokratik jamiyat qurish nazariyasi” va boshqa ijtimoiy gumanitar fanlarni o‘qitishda islom dinining ta’lim tarbiyaviy ahamiyatini, diniy ekstremizmning zararli oqibatlarini, ulardan himoyalanish yo‘llarini yoshlar ongi va qalbiga etkazishga, ularda mafkuraviy imunitetni shakllantirishga katta e’tibor qaratilmoqda. Toshkent davlat pedagogika universitetida o‘tkazilayotgan ma’naviy-ma’rifiy tadbirlarda Islom dini ma’rifatparvar, tinchliksevar din ekanligi, diniy ekstremizmning butun insoniyatga xavf solayotgani, uning ta’siridan yoshlarni himoya qilish, bugungi kunda eng dolzarb masala ekanligi talabalarga atroflicha tushuntirilmoqda. Islom dini ijtimoiy hayotning deyarli barcha jabhalarida ya’ni shaxs va jamiyat munosabatlari masalasida, insonparvarlik, adolatparvarlik nuktai-nazaridan yondoshilgan g‘oyalari xalqimizning o‘tmish tarixida ham, hozirgi davrda demokratik davlat va fuqarolik jamiyati qurish jarayonida ham muhim ma’naviy-axloqiy va g‘oyaviy ahamiyatga ega bo‘lib kelmoqda. Ammo tarixdan, shu jumladan, islom dini tarixidan ma’lumki, ayrim hollarda dindan faqat ezgu

ISSN: 2835-396X Website: econferenceseries.com

E- Conference Series
Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings

maqsadlardagina emas, tuban maqsadlarda xam foydalanilgan. Ana shunday hodisalardan biri dindan ma’naviy-axloqiy, ma’rifiy maqsadlar uchun emas, balki, siyosiy maqsadlar uchun foydalanishdir. Tarixda dindan bunday qarama-qarshi foydalanishning, uning hozirgi davrda fojiali oqibatlarining nazariy, metodologik masalalari birinchi Prezidentimiz Islom Karimov tomonidan 1997 yildayoq «O‘zbekiston XXI asr bo‘sag‘asida:...» asarida ishlab chiqilgan edi. Tarixda dindan vayron qiluvchi kuch sifatida ham foydalanilgani haqida shunday yozadi: «Afsuski, insoniyat tarixida diniy ongning ajralmas qismi bo‘lgan odamlardagi e’tiqoddan faqat bunyodkor kuch sifatida emas, balki vayron qiluvchi kuch, hatto fanatizm (o‘ta ketgan mutaassiblik) sifatida foydalanilganligini ko‘rsatuvchi misollar ko‘p»[1:54]. Shuningdek, islom dini hozirgi davrda ham muayyan O‘zbekiston sharoitida jamiyatimizning ijtimoiy, madaniy-ma’naviy taraqqiyotida ulkan xizmat qilishi va xizmat ham qilayotganini ta’kidlagan holda, islom dinidan hokimiyat uchun kurash vositasi sifatida foydalanayotgan ayrim kuchlarning sa’y-harakatlari tufayli katta xavf saqlanib qolayotganini ham ta’kidlaydi: «Bir tomondan, islom dinining madaniy qadriyatlari va an’analari, jahon miqyosida islom dini qoldirgan juda ulkan ma’naviy meros nafaqat mintaqamizning tarixiy rivojlanishiga ko‘p jihatdan qo‘shilgan hissasini, balki, uning hozir shakllanib borayotgan, sifat jihatdan yangi qiyofasini ham belgilab bermoqda.

Ikkinchi tomondan, islom dinidan siyosiy kurash uchun, ommaning siyosiy ongiga ta’sir ko‘rsatish vositalariga ega bo‘lish uchun qurol sifatida foydalaniladi. U bir tig‘ vazifasini bajarishga qodir. Bu tig‘ ostida esa aniq bir dasturiy maqsadlarni izlovchi emas, balki faqat bir ko‘rsatmaga – hokimiyat uchun kurash olib borish haqidagi ko‘rsatmaga amal qiluvchi kuchlar birlashadi”[2:57]. Shuni aytish joizki, dinni siyosatlashtirishga yo‘l ko‘ymaslik hakidagi ushbu g‘oya O‘zbekiston davlati va hukumati ichki ijtimoiy siyosatining muhim tamoyillaridan biri sifatida rasmiy xujjatlashtarilgan. O‘zbekiston davlati diniy konfessiyalar bilan o‘zaro munosabati tamoyillarining birida «dindan buzg‘unchilik maqsadlarida foydalanishga yo‘l qo‘yib bo‘lmasligini e’tirof etish», - deb ta’kidlanadi. XX asrning oxirgi choragida, ayniqsa O‘zbekiston Respublikasi o‘z mustaqilligiga ega bo‘lishi davrida hududimizga turli diniy harakatlar, uyushmalar kirib keldi. Ular shaxs va jamiyat munosabatlarini o‘z maqsadlari yo‘lida o‘zgartirish, aksariyat hollarda esa konstitutsion g‘oyalarga qarshi ish olib borib, xalifalik davlatini qurishni rejalashtirgan edi.

E- CONFERENCE SERIES

E- Conference Series
Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings
E- CONFERENCE SERIES

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo‘yicha qo‘mitaning ma’lumotiga ko‘ra, mamlakatimizda g‘ayriqonuniy faoliyat ko‘rsatgan diniy tashkilotlar quyidagilar: «Hizbut tahrir al-islomiy» («Islom ozodlik partiyasi»), «Vahhobiylik» - diniy-siyosiy oqim, «Nurchilar» - diniy-jamoat, «Akromiylar» - diniy radikal oqim, «E’dot» vahxobiylik ko‘rinishidagi diniy radikal oqim, «Hizbun nusra» («G‘alaba partiyasi») - Hizbut tahrirdan ajralib chiqqan, diniy-siyosiy partiya bo‘lib, O‘zbekistonda juda qisqa vaqt faoliyat ko‘rsatgan, rahbarlari hibsga olingandan so‘ng faoliyati to‘xtagan, «Adolat» - diniy reaksion tashkilot, 1989 yili Namanganda tashkil topgan, «Islom lashkarlari», «Islom uyg‘onish partiyasi», «Islom birodarlari». 1989 yili tojik muxolifati raxbari Sayid Abdulla Nuriy tomonidan tuzilgan, «Musulmon birodarlari» (Al-Ixvon al-muslimin), Diniy-siyosiy tashkilot 1928 yilda Hasan al-Banno tomonidan tashkil etilgan, «Tablig‘» -mazkur diniy uyushmaga Pokistonda asos solingan, «Tavba» - 1991-1995 yillarda yashirin harakatlar qatorida 50-300 kishilik a’zolari bilan Farg‘ona vodiysida faoliyati aniqlangan.

O‘zbekistonda islom niqobi ostida faoliyat ko‘rsatishgan terrorchi guruhlar va tashkilotlarning hatti-harakatlari va da’vatlarida islom uchun «qayg‘urish», haqiqiy islom ma’naviyatiga asoslangan fuqarolik jamiyati barpo qilish haqida gap ketayotgani yo‘q. Ularning, bu xatti-harakatlari va da’vatlaridan maqsad hokimiyatni qo‘lga olishdir. Mafkuraviy va g‘oyaviy shiorlari esa islomni siyosiylashtirishdir. Bunga erishish vositalaridan biri esa, shaxs va jamiyag, fuqarolar va davlat, jamiyatdagi turli tabaqalar va guruhlar o‘rtasidagi munosabatlarni keskinlashtirib, avvalo, jamiyatda beqarorlik muxitini vujudga keltirishdir. SHaxs va jamiyat masalasida islom dinini siyosiylashtirishga bo‘layotgan xatti-harakatlarning ulkan ma’naviy, mafkuraviy hamda g‘oyaviy zarari ham ana shunda. Bularning salbiy oqibatlari haqida talaba-yoshlar o‘z vaqtida ogohlantirilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M.Mirziyoev takidlaganidek: «Azaliy qadiryatlarimiz va axloqiy fazilatlarni o‘zida mujassam etgan muqaddas dinimizni asrash va qadrlash har birimizning sharafli burchimizdir.Islom-haqiqatni anglash demakdir. U odomzotni ezgu amallarni bajarishga undaydi, har birimizni yaxshilik va tinchlikka chorlaydi, haqiqiy inson bo‘lishni o‘rgatadi.Biz islom dinidan zo‘ravonlik va xunrezlik maksadida foydalanishga urinayotgan kimsalarni keskin qoralaymiz va ular bilan hech qachon murosa qila olmaymiz. Muqaddas dinimizni doimo himoya qilamiz».[3]

E- Conference Series
Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings
E- CONFERENCE SERIES

REFERENCES

1. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. –Т.: 1998. –Б. 54.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. –Т.: 1998. –Б. 57.
3. Мирзиёев Ш.М Ислом хамкорлик ташкилоти ташқи ишлар вазирлари кенгаши 43-сесиясининг очилиш маросимидаги нутқи. Халқ сўзи 2016 йил 19-октябрь
4. Dilorom, K. (2022). The fate and activity of the jadids in the soviet period. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(10), 207-213.
5. Yunusovna, X. D. (2022). ALLOMAS ON SPIRITUAL AND MORAL ASSIGNMENT. World Bulletin of Social Sciences, 9, 134-136.
6. Negmatov, B. M., & Xodjaeva, D. Y. (2021). Amir temur and the development of national-military games. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(10), 1878-1881.
7. Qaxxarova, M., & Absattorov, B. M. (2020). Evolution of views on ethics, ethical criteria and ethical standards. The Light of Islam, 2020(1), 110-115.
8. Samiyevich, T. B. (2022). The role of the scientific heritage of ancestors in improving the intellectual competence of young people. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(11), 102-105.
9. Bahromovna, N. U. (2022). Peculiarities of the spiritual image of the Uzbek people and the role of historical roots in the development of national self-awareness. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 12(5), 1206-1210.
10. Bahromovna, N. U. (2022). Problems of national identity in globalization. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(11), 37-41.
11. Bahromovna, N. U. (2022, November). BO ‘LAJAK O ‘QITUVCHILARDA MILLIY O ‘ZLIKNI ANGLASH KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR. In E Conference Zone (pp. 34-38).
12. Mamarasulovich, A. B. (2023, January). YOSH AVLODNI MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLAR RUHIDA TARBIYALASH–XALQIMIZ TARBIYAVIY AN’ANALARINING O ‘ZIGA XOS JIHATLARI SIFATIDA. In Proceedings of Scientific Conference on Multidisciplinary Studies (Vol. 2, No. 1, pp. 273-281).

13. Azamatovich, J. N. (2022, May). CREATIVITY AS AN IMPORTANT PEDAGOGICAL FACTOR FOR STUDENTS OF MILITARY EDUCATION. In Conference Zone (pp. 280-282).
14. Жалилов, Ў. Н. (2022, June). HARBIY TA'LIM FAKULTETLARI TALABALARINING KASBIYKREATIV KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIY–PEDAGOGIK ZARURIYATI. In Conference Zone (pp. 58-60).
15. Jalilov, N. A., & Fazilov, U. (2022). PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF DEVELOPING CREATIVE QUALITIES OF STUDENTS OF MILITARY EDUCATION FACULTIES. American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 7, 37-40.
16. Azamatovich, J. N. (2021). DEVELOP THE QUALITIES OF PROFESSIONAL CREATIVITY. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 9(12), 1080-1083.
17. Jalilov, N. A. (2022). HARBIY TALIM FAKULTETLARI TALABALARINING KREATIV SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH. Science and innovation, 1(Special Issue 2), 469-475.
18. Mirbaxramovna, R. A. (2022). PEDAGOGICAL CONDITIONS OF EDUCATION OF STUDENTS ON THE BASIS OF THE IDEA OF LOYALTY TO NATIONAL AND UNIVERSAL VALUES. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 4(02), 40-43.
19. Mirbaxramovna, R. A. (2022). PEDAGOGICAL CONDITIONS OF EDUCATION OF STUDENTS ON THE BASIS OF THE IDEA OF LOYALTY TO NATIONAL AND UNIVERSAL VALUES. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 4(02), 40-43.
20. Aziza, R. (2022). The role of islamic values in determining freedom of religious belief in independent Uzbekistan. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(11), 81-87.
21. Jumaniyozov, X. S., Nigmanova, U. B., Rasulova, A. M., & Abdug'aniyev, O. T. (2022). THE ESSENCE OF THE PHENOMENA OF EXTREMISM AND TERRORISM IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION AND ITS THREAT TO THE STABILITY OF THE INTERNATIONAL COMMUNITY. Ann. For. Res, 65(1), 9173-9179.

E- Conference Series
Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings
E- CONFERENCE SERIES

22. Safoyevich, J. X., & Farrukh, N. (2021). The Relationship Between the West and the Islamic World in International Geopolitical Processes. Middle European Scientific Bulletin, 17, 280-283.
23. Sapayevich, J. X. (2022). OPPORTUNITIES OF CENTRAL ASIAN STATES IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL GEOPOLITICAL RELATIONS. World Bulletin of Social Sciences, 9, 129-131.
24. Жуманиязов, Х. С., & Нигманова, У. Б. (2019). Трудовой подвиг народов Узбекистана в годы Второй мировой войны. Эшелоны идут на восток. Эвакуация в Узбекистан в годы Великой Отечественной войны, 145.
25. Собирова, М. А. (2013). Значение духовных ценностей в развитии национальной духовности. Актуальные проблемы современной науки, (5), 83-86.
26. Собирова, М. А. (2019). Формирование патриотической позиции молодежи на примерах героизма народов Узбекистана в годы Второй мировой войны. Эшелоны идут на восток. Эвакуация в Узбекистан в годы Великой Отечественной войны, 232.
27. Собирова, М. А., Саматов, Х., & Никитченко, Г. В. (2015). ВОСПИТАНИЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ СОВРЕМЕННОГО УЗБЕКИСТАНА. Педагогические науки, (4), 46-48.
28. Собирова М.А, Муминов Ш. (2015) АКСИОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ. Актуальные проблемы современной науки,(6), 134-137.
29. Sobirova, M. A. (2022). THE SUCCESS OF THE INFORMATION AGE AND PROBLEMS. American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 11, 111-115.
30. Собирова, М. А. (2023, January). РАЗВИТИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ДУХОВНОСТИ ПОСРЕДСТВОМ НАЦИОНАЛЬНЫХ ОБЫЧАЕВ, ТРАДИЦИЙ И ЦЕННОСТЕЙ. In Proceedings of Scientific Conference on Multidisciplinary Studies (Vol. 2, No. 1, pp. 172-179).
31. Dilorom, K. (2022). The fate and activity of the jadids in the soviet period. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(10), 207-213.
32. Negmatov, B. M., & Xodjaeva, D. Y. (2021). Amir temur and the development of national-military games. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(10), 1878-1881.

E- Conference Series
Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings
E- CONFERENCE SERIES

E- Conference Series
Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings

33. Хужамов, М., & Абсаттарова, М. (2019). Воспоминания о доблестных подвигах героев ТГПИ имени Низами во Второй мировой войне. Эшелоны идут на восток. Эвакуация в Узбекистан в годы Великой Отечественной войны, 207.
34. Absattarov, B. M. (2019). EVOLUTION OF VIEWS ON ETHICS, ETHICAL CRITERIA AND ETHICAL STANDARDS. In НОВАЯ НАУКА: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ (pp. 135-141).
35. Mamarasulovich, A. B. (2022). RELIGIOUS AND PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF HUMAN MORAL DEVELOPMENT. American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 11, 154-163.
36. Mamarasulovich, A. B. (2022). RELIGIOUS AND PHILOSOPHICAL ASPECTS OF HUMAN MORAL DEVELOPMENT. Conferencea, 197-201.
37. Хужамов, М., & Абсаттарова, М. (2019). Воспоминания о доблестных подвигах героев ТГПИ имени Низами во Второй мировой войне. Эшелоны идут на восток. Эвакуация в Узбекистан в годы Великой Отечественной войны, 207.
38. Абсатторов, Б. М. (2022). ТАСАВВУФ–ЎЗ-ЎЗИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА ҲАҚИҚАТНИ БИЛИШ ЙЎЛИ СИФАТИДА. Gospodarka i Innowacje., 30, 167-173.
39. Nizomi, A. B. M., & Al-Khorazmi, K. A. O. (2022). Sufism as a way of self-implementation and knowledge of the truth. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(11), 199-204.
40. Mukhammadievich, K. J., Mamarasulovich, A. B., & Olimjanovich, X. A. (2022, December). THE POSITION OF AL-FARABI AND IBN SINA IN THE CONTROVERSY OF THE HISTORY OF PHILOSOPHY AND SUFISM. In E Conference Zone (pp. 17-25).
41. Mamarasulovich, A. B. (2023, January). YOSH AVLODNI MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLAR RUHIDA TARBIYALASH–XALQIMIZ TARBIYAVIY AN'ANALARINING O 'ZIGA XOS JIHATLARI SIFATIDA. In Proceedings of Scientific Conference on Multidisciplinary Studies (Vol. 2, No. 1, pp. 273-281).
42. Samiyevich, T. B. (2022). Education of youth in the Hadiths of Imam al-Bukhary. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(11), 98-101.

E- Conference Series
Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings
E- CONFERENCE SERIES

43. Samiyevich, T. B. (2022). The role of the scientific heritage of ancestors in improving the intellectual competence of young people. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(11), 102-105.
44. Samiyevich, T. B. (2021). THE SIGNIFICANCE OF MIRZO ULUGBEK'S HISTORY OF FOUR ULUSES IN YOUTH EDUCATION. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 9(11), 269-274.
45. Samiyevich, T. B. (2021). The Role Of The Concept Of Innovative Development In The Education Of The Third Renaissance. Texas Journal of Philology, Culture and History, 1, 58-62.
46. Otaboyevich, K. M. (2022). Study of the problem of developing students' ideological-ideological competence in philosophical-pedagogical literature. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(11), 88-93.
47. Otaboyevich, K. M. (2020, December). DEVELOPMENT OF IDEOLOGICAL POTENTIAL OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION ON THE BASIS OF NATIONAL AND SPIRITUAL VALUES. In Archive of Conferences (Vol. 10, No. 1, pp. 9-11).
48. MAMARASULOVICH, A. B. (2018). INNOVATORY METHODS OF WORKING WITH UNORGANIZED YOUTH. European Science Riview.
49. MAMARASULOVICH, A. B. (2021). Баркамол ёшларни тарбиялашда маънавий-ахлоқий мезон ва меъёрларнинг ўрни. АНДИЖОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ ИЛМИЙ ХАБАРНОМА.